

LAUSUNTOPALAUTE

VIITE: lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi
Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/8871/2019

Lausunto perustuu Sitran asemaan riippumattomana tulevaisuusorganisaationa. Sitra haluaa tuoda esiin oman näkemyksensä lakiluonnoksesta, sillä Sitralla on pitkäaikaista kokemusta useasta terveydenhuollosta ja sote-järjestelmää koskevasta kehityshankkeesta.

Sitra pitää lakiluonnosta osittain oikeansuuntaisena, mutta ehdottaa siihen myös perustavanlaatuisia muutoksia ja täydennyksiä. Keskeisimpänä puutteena Sitra pitää sitä, että perusterveydenhuollon rakenteisiin ei puututa riittävästi. Palvelujen saatavuuteen, ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen ja pirstaleisiin hoitopolkuihin liittyviä ongelmia ei saada valtakunnallisesti ratkaistua ennen kuin peruspalvelujärjestelmää tarkastellaan kokonaisuutena.

Ongelmana on Suomen peruspalvelujärjestelmän nelikanavaisuus eli perusterveydenhuollon palveluita tarjoavat terveyskeskukset, työterveyshuolto, yksityiset lääkäriasemat sekä Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö. Palvelujen tuottamisen näkökulmasta merkittävä muutos on ollut, että työterveyshuollosta on tullut lääkäreille jatkuvasti houkuttelevampi työpaikka, koska siellä on julkista puolta lyhyemmät työajat ja mahdollisuus toimia myös yrittäjänä.

Tämä kehitys on entisestään heikentänyt julkisen puolen mahdollisuuksia saada työvoimaa, mikä on osaltaan heikentänyt palvelujen saatavuutta, johon asiakaspuolella taas on reagoitu mm. ostamalla entistä enemmän erilaisia vakuutuksia. Ellei tähän puututa, tulee kehitys jatkumaan ja rapauttamaan julkisen terveydenhuollon toimintakykyä.

Paljon kaivattuja tuottavuutta ja vaikuttavuutta järjestelmään syntyisi siitä, että pitkien hoitosuhteiden ansiosta lääkärit tuntisivat potilaansa nykyistä paremmin. Tilkkutäkkimäinen nykyjärjestelmä ei anna tähän mahdollisuutta. Tuottavuutta ei synny ilman pitkiä hoitosuhteita ja vastuutiimejä.

Sitra painottaa, että vain järjestelmän nelikanavaisuus purkamalla ja siirtymällä omalääkäripohjaiseen perusterveydenhuollon malliin voidaan katkaista nykyinen julkista terveydenhuoltoa rapauttava kehitys. Tämä näkökulma ja toimenpide-ehdotukset puuttuvat lähes tyystin lakiehdotuksesta.

Siirtyminen asiakaskeskeiseen ja vaikuttavaan terveydenhuoltoon edellyttäisi paitsi järjestäjän ja palveluntuottajan erottamista toisistaan, tiedolla johtamista niin maakunnissa kuin valtakunnan tasolla. Vaikuttavuustiedolla johtaminen vaatii dataa, käytänteitä ja työkaluja, jotka yhdistävät kustannusvaikuttavuuden eri komponentit asiakassegmenteittäin terveyshyödyn mittaamiseksi. Tähän tulisi kiinnittää erityistä huomiota sote-uudistuksen toimeenpanossa ja kehitystyössä.